

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto užsakymu atliktos visuomenės nuostatų apklausos

2014 m. rezultatai

SANTRAUKA

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto užsakymu atliktos visuomenės nuostatų apklausa vyko 2014 m. lapkričio – gruodžio mėnesiais. Apklausą vykdė bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanija "Baltijos Tyrimai". Apklausta 1096 Lietuvos gyventojų nuo 15 iki 88 metų iš 100 Lietuvos vietovių (atrankos taškų).

Tyrimas atliktas projekto „*Darbo migrantų gyvenimo ir darbo sąlygų tyrimas Lietuvoje*“ pagal Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai 2013 metinę programą (sutarties Nr. D4-86/EIF/2013/7/04/RM/1/PS-7) rėmuose.

Skelbiant, cituojant ar kitaip naudojant duomenis, nuoroda į Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutą yra būtina. Išsami 2014 m. visuomenės nuostatų analizė pristatoma žurnalo Etniškumo studijos 2015/1 numeryje.

Lietuvos gyventojų nuostatos Lietuvoje gyvenančių ir į Lietuvą atvykstančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu

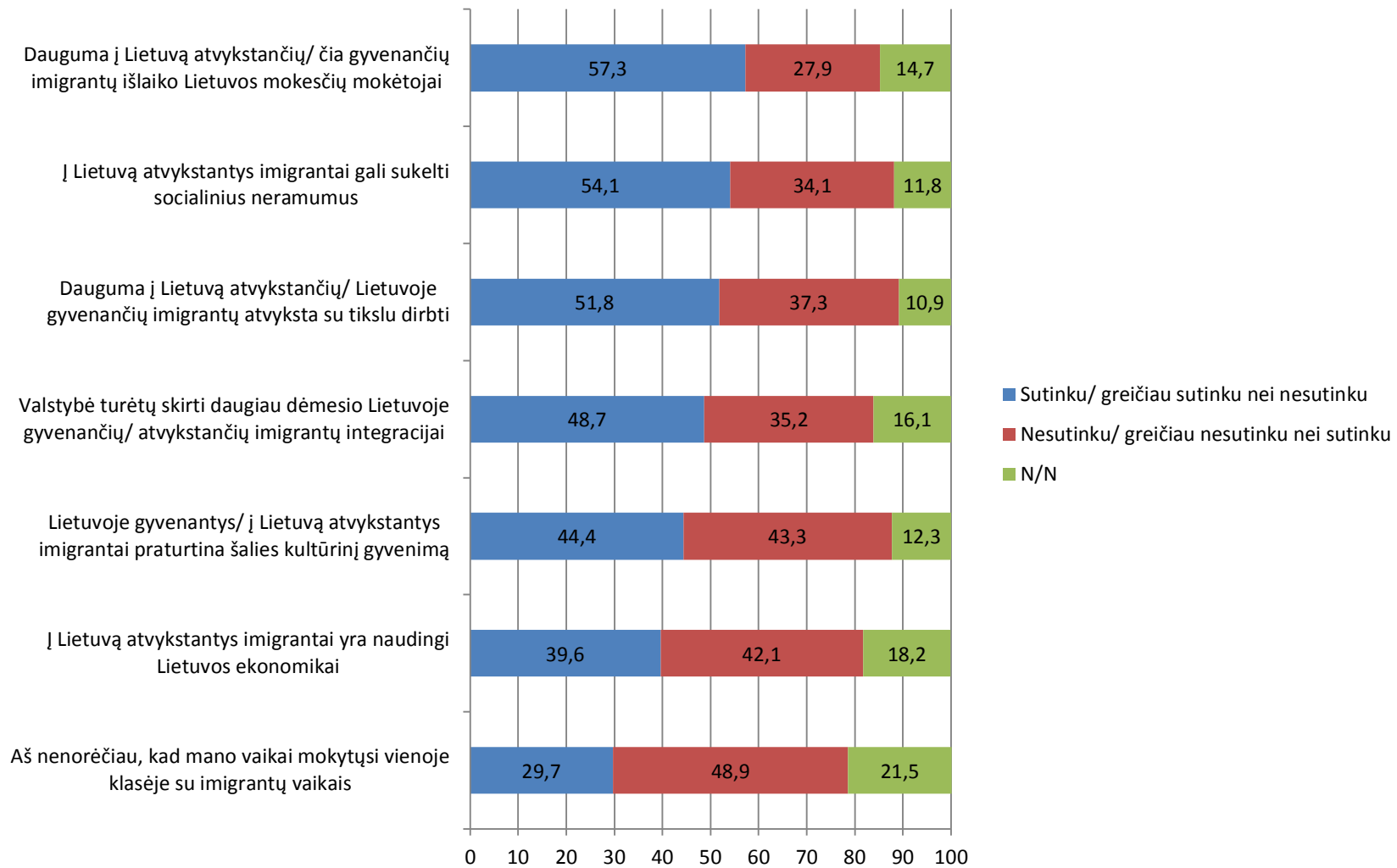
2014 m., kaip ir ankstesnių apklausų metu, siekiant įvertinti Lietuvos gyventojų įsivaizduojamą imigrantų įtaką visuomenei ir valstybei, buvo prašoma, kad respondentai pareikštų nuomonę apie jiems pateiktus teiginius. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad daugiau nei pusė apklausos dalyviai linkę sutikti, kad dauguma į Lietuvą atvykstančių/ Lietuvoje gyvenančių imigrantų yra išlaikomi Lietuvos mokesčių mokėtojų (57,3 proc.), gali sukelti socialinius neramumus (54,1 proc.) ir atvyksta su tikslu dirbti (51,8 proc.). Taip pat beveik pusė respondentų sutiktų, kad jų vaikai mokytųsi su imigrantų vaikais vienoje klasėje (48,9 proc.) bei pritartų, kad valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvoje gyvenančių/ atvykstančių imigrantų integracijai (48,7 proc.). Kiek mažiau nei pusė (44,4 proc.) gyventojų sutinka, kad imigrantai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą, o beveik du penktadaliai (39,6 proc.) sutinka, kad imigrantai yra naudingi šalies ekonomikai. (žr. 5 lentelę).

Lyginant su ankstesniais metais, gyventojų nuomonė, kad imigrantai yra išlaikomi šalies mokesčių mokėtojų nepakito ir svyravo tik paklaidos ribose (žr. 5.1 lentelę).

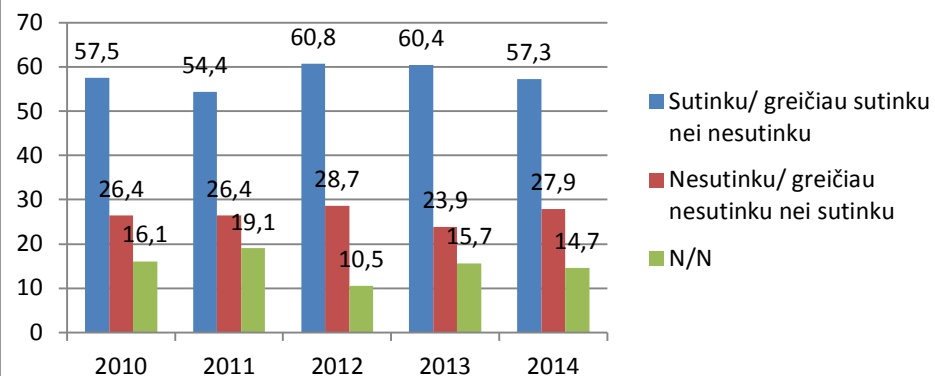
2014 metais nežymiai, tačiau sumažėjo sutinkančių su teiginiais, kad imigrantai yra naudingi šalies ekonomikai ir, kad imigrantai atvyksta su tikslu dirbti. Nuostatų pokyčiai nėra dideli – 2013 m. apie 6 proc. respondentų buvo linkę pritarti, kad imigrantai yra naudingi Lietuvos ekonomikai ir kad dauguma imigrantų atvyksta į Lietuvą su tikslu dirbti (žr. 5.3 lentelę). 2014 m. nežymiai, tačiau išaugo, respondentų dalis pritariančių teiginiui, kad imigrantai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą (žr. 5.6 lentelę).

Kaip ir 2013 m., taip ir 2014 m., didesnė dalis respondentų sutiko, kad valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio imigrantų integracijai. Šiuo klausimu nepastebima didesnio gyventojų nuomonės pokyčio (žr. 5.4 lentelę). Taip pat, kaip ir ankstesniais metais, šių metų apklausos duomenis rodo nekintančią respondentų nuostatą, kad imigrantai gali sukelti socialinius neramumus (žr. 5.5 lentelę). Taip pat nežymiai kito ir sutinkančių, kad jų vaikai mokytųsi vienoje klasėje su imigrantų vaikais, dalis (žr. 5.7 lentelę).

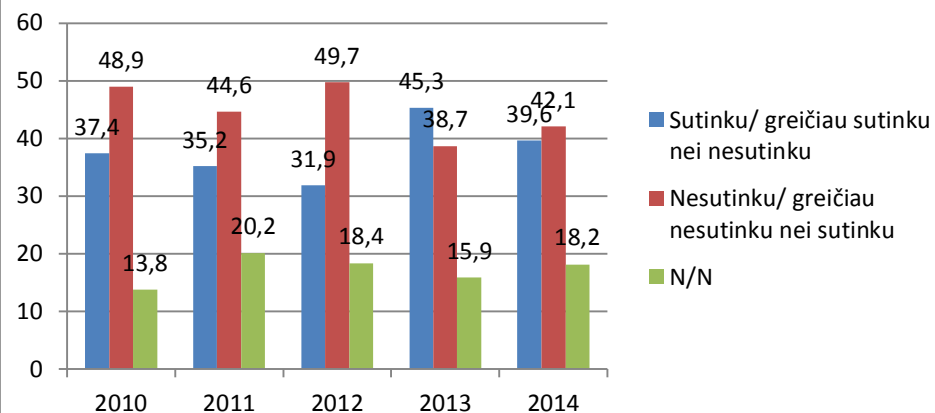
**5. Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius imigrantus?
2014 m., proc.**

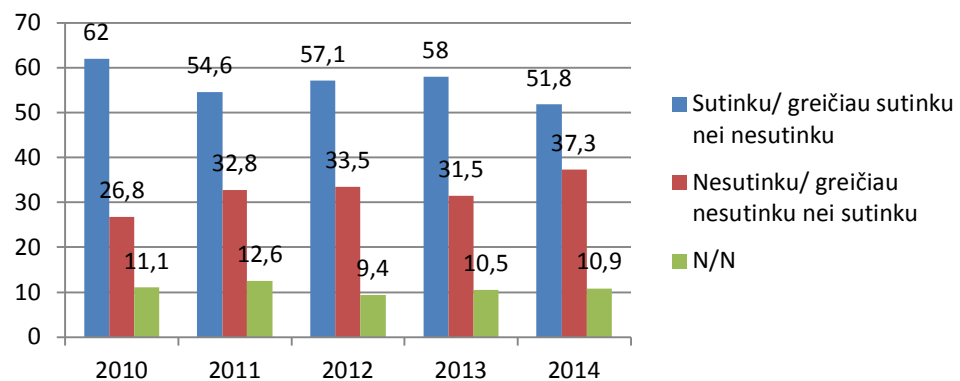
5.1 Dauguma į Lietuvą atvykstančių/ čia gyvenančių imigrantų išlaiko Lietuvos mokesčių mokėtojai. 2010-2014 m., proc.

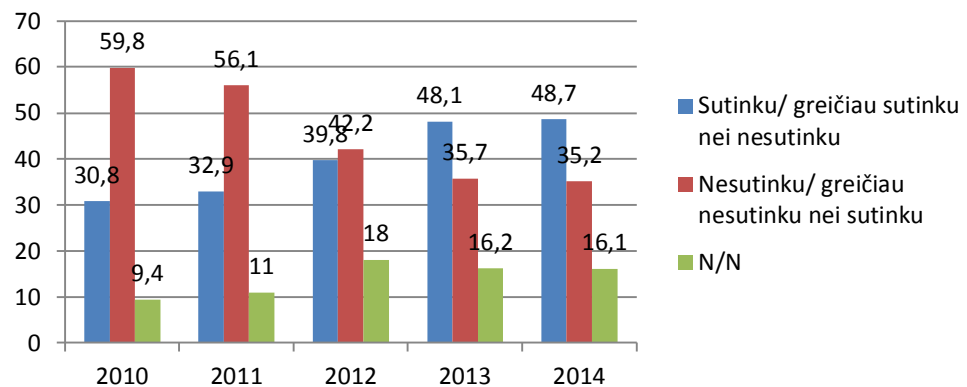
5.2 Lietuvą atvykstantys imigrantai yra naudingi Lietuvos ekonomikai. 2010-2014 m., proc.

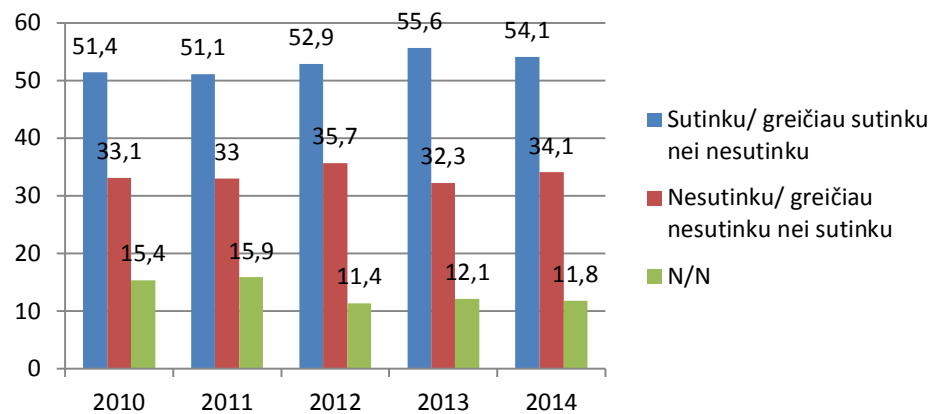
5.3 Dauguma į Lietuvą atvykstančių/ Lietuvoje gyvenančių imigrantų atvyksta su tikslu dirbti. 2010-2014 m., proc.

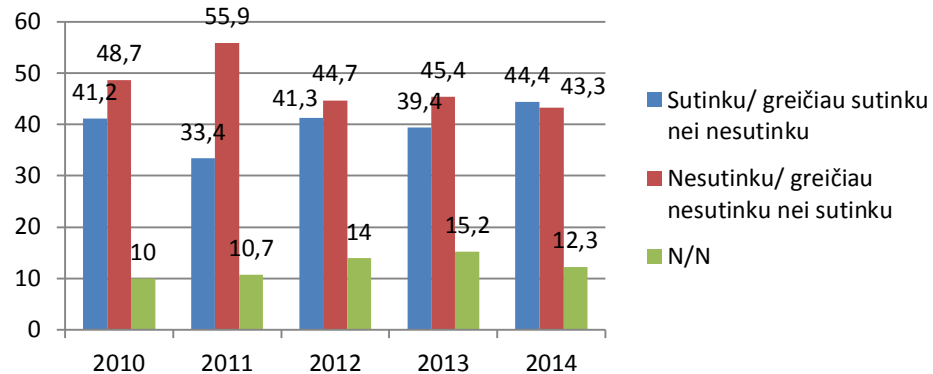
5.4 Valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvoje gyvenančių/ į Lietuvą atvykstančių imigrantų integracijai. 2010-2014 m., proc.

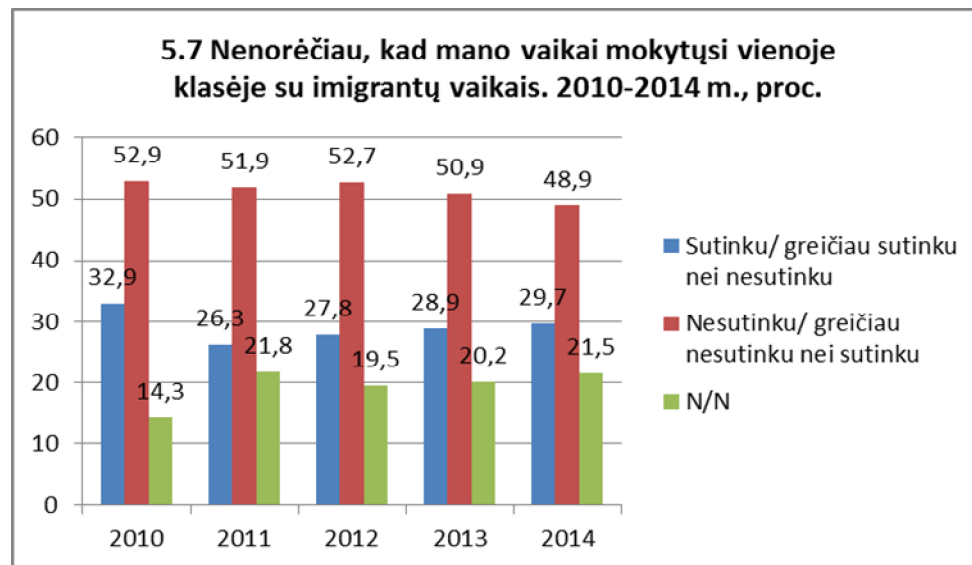

5.5 Į Lietuvą atvykstantys imigrantai gali sukelti socialinius neramumus. 2010-2014 m., proc.

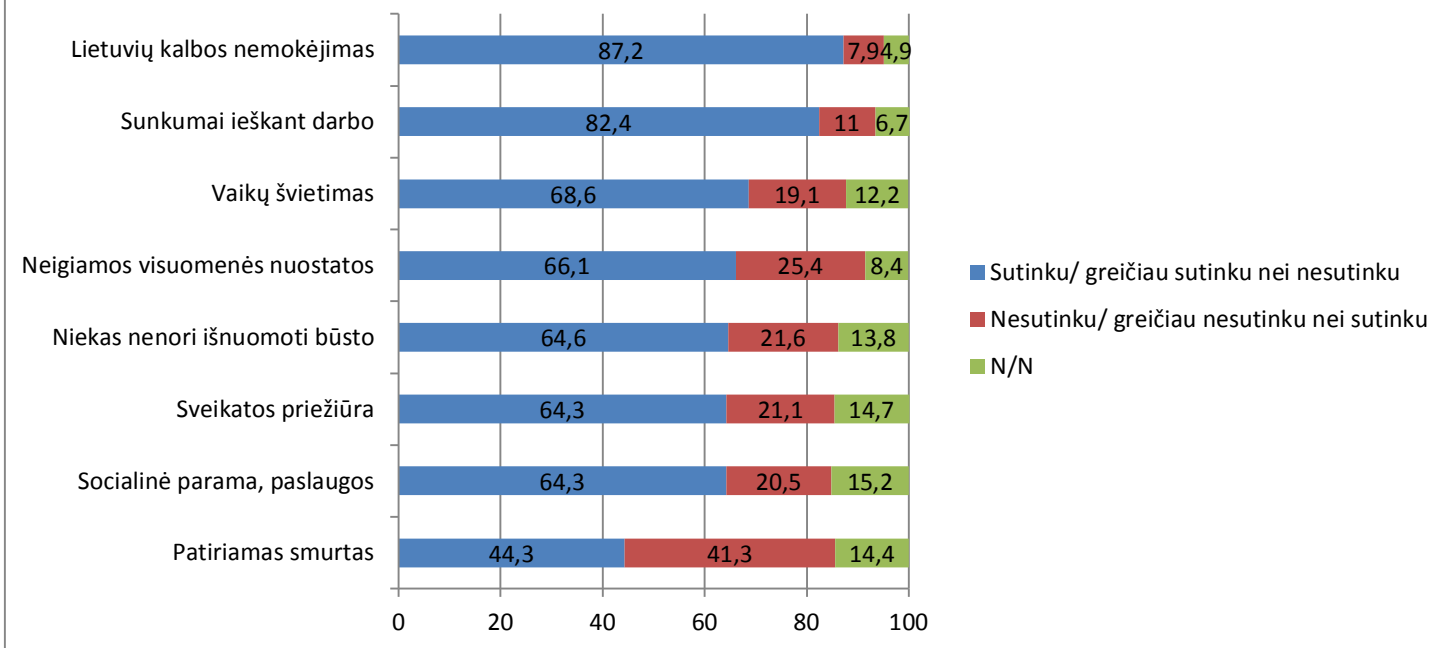
5.6 Lietuvoje gyvenantys/ į Lietuvą atvykstantys imigrantai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą. 2010-2014 m., proc.

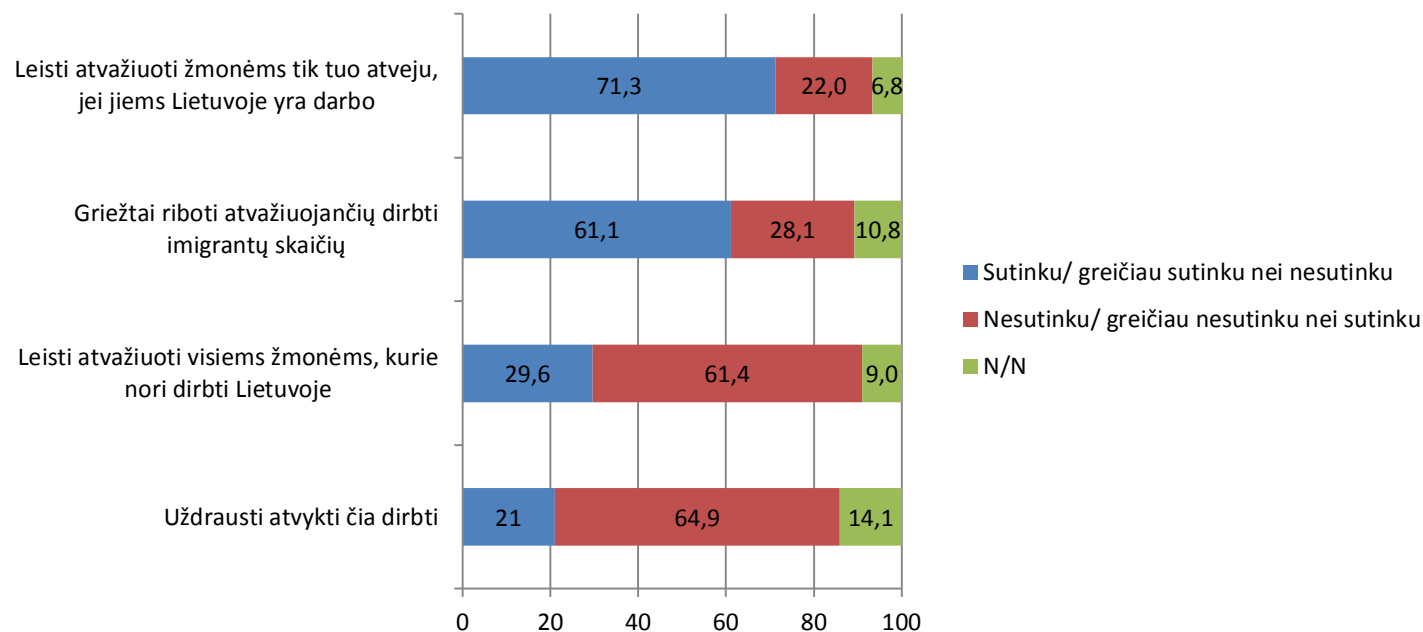
Gyventojų nuomonę apie imigrantams kylančius ypatingus sunkumus tam tikrose srityse galima būtų suskirstyti į tris dalis. Absoliuti dauguma respondentų mano, kad imigrantams kyla sunkumų dėl lietuvių kalbos nemokėjimo (87,2 proc.) ir dauguma jų susidūrę su sunkumais ieškant darbo (82,4 proc.). Daugiau kaip du trečdaliai apklausos dalyvių buvo linkę sutikti, kad imigrantai susiduria su sunkumais vaikų švietimo srityje (68,6 proc.), neigiamomis nuostatomis (66,1 proc.), niekas nenori jiems išnuomoti būsto (64,6 proc.), taip pat gaunant sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas (po 64,3 proc.). Santykinai mažesnė, tačiau vis tik gana didelė gyventojų dalis (44,3 proc.) teiginiui, kad imigrantai patiria smurtą (žr. 6 lentelę). Lyginant su 2013 m., gyventojų nuomonės, pirmųjų aptartų teiginių atžvilgiu, beveik nekito, tačiau manančių, kad imigrantai patiria smurtą 2014 m. sumažėjo daugiau nei 5 proc.

**6. Sutinkate ar nesutinkate, kad imigrantams kyla ypatingų sunkumų šiose srityse?
2014 m., proc.**

Pastebima, kad lyginant su praėjusių metų tyrimo rezultatais, mažėja pasisakančių už griežtesnes migracijos politikos priemones darbo migrantų atžvilgiu. 2014 m. daugiau nei 5 proc. sumažėjo sutinkančių, kad imigrantams būtų leidžiama atvykti į šalį tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo (2014 m. – 71,3 proc., 2013 m. – 76,7 proc.) ir pritariančių, kad būtų griežtai ribojamas atvažiuojančių dirbti imigrantų skaičius (2014 m. – 61,1 proc., 2013 m. – 66,4 proc.). Taip pat nežymiai didesnė dalis gyventojų nepritarė, kad būtų draudžiama svetimšaliams atvykti dirbti (2014 m. – 64,9 proc., 2013 m. – 62,6 proc.). Respondentų, manančių, kad turėtų būti leidžiama atvažiuoti visiems žmonėms, kurie nori dirbti Lietuvoje, lyginant su 2013 m., nekito – šiam teiginiui tiek 2014 m., tiek 2013 m., pritarė trečdalis apklausos dalyvių. (žr. 7 lentelę)

7. Kokius politinius sprendimus turėtų priimti Lietuvos vyriausybė dėl į Lietuvą atvykstančių dirbti imigrantų iš mažiau išsivysčiusių šalių? 2014 m., proc.

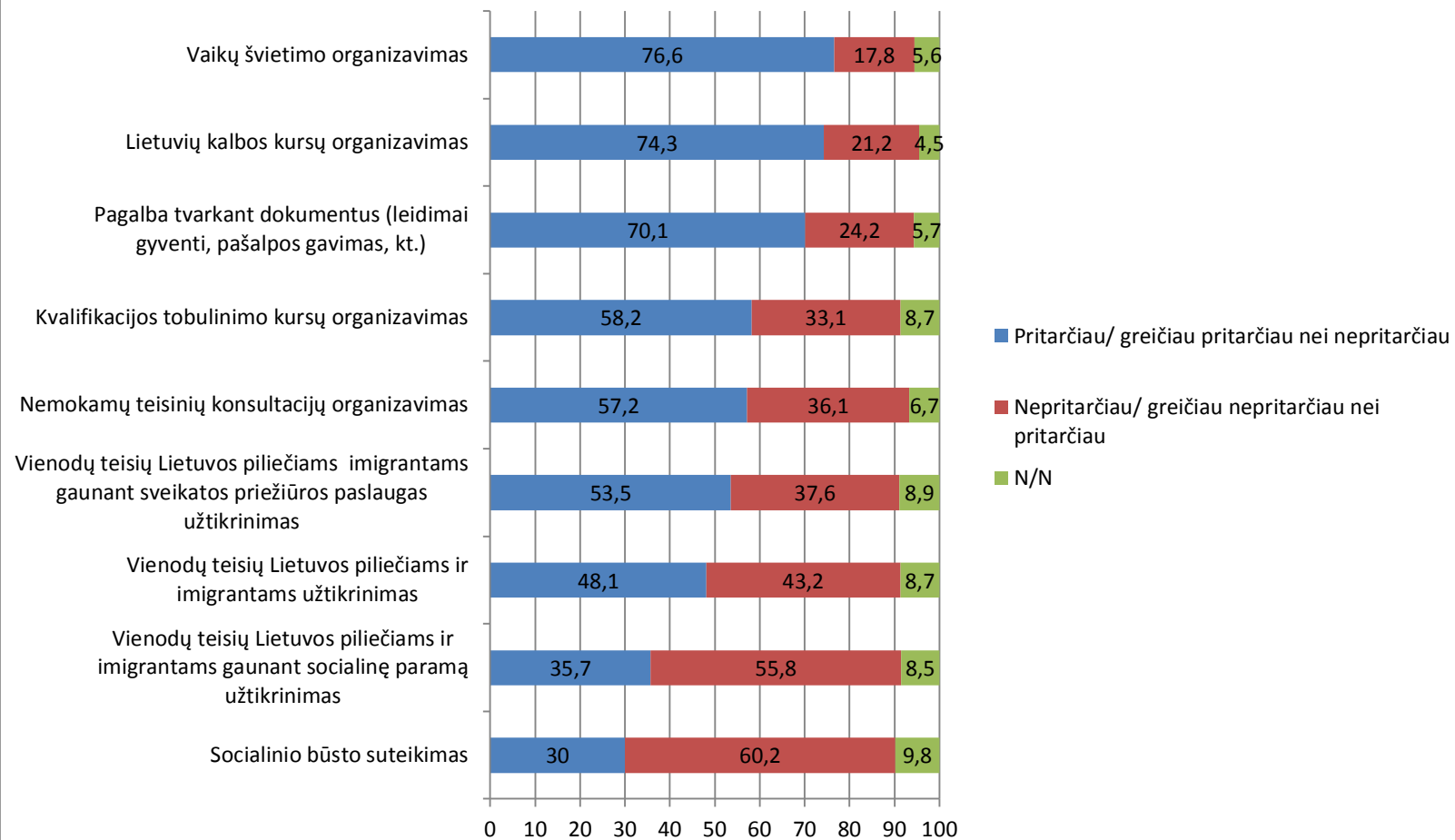
Tyrime dalyvavusių gyventojų buvo klausiama, kokioms išvardintoms integracijos priemonėms, kurios būtų taikomos imigrantams, jie būtų linkę pritarti ar nepritarti. Gautus duomenis galima būtų suskirstyti į keturias grupes – daugiausiai, daugiau nei vidutiniškai, vidutiniškai ir mažiausiai pritarimo sulaukusias integracijos priemones. Daugiausiai apklausos dalyvių pažymėjo, kad jie pritartų vaikų švietimui (76,6 proc.) ir lietuvių kalbos kursų organizavimui (74,3 proc.). Šios integracijos priemonės tarp sulaukusių daugiausiai pritarimo buvo ir 2013 m. Tiesa, vaikų švietimui pritariančių sumažėjo daugiau nei 4 proc. (2013 m. – 81 proc.), o lietuvių kalbos kursų organizavimui – daugiau nei 5 proc. (2013 m. – 79,5 proc.). Tarp daugiausiai pritarimų sulaukusių priemonių taip pat patenka – pagalba tvarkant dokumentus (70,1 proc.), lyginant su 2013 m., šiai priemonei pritariančių gyventojų dalis nepakito (2013 m. – 70,8 proc.).

Beveik du trečdaliai respondentų buvo linkę pritariti kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimui (58,2 proc.) ir nemokamų teisinių konsultacijų organizavimui (57,2 proc.). Gyventojų sutinkančių su šių integracijos priemonių taikymu dalis žymiai nepakito, pirmajai minėtai priemonei 2013 m. pritarė 61,8 proc., o antrajai – 59,1 proc. gyventojų.

2014 m. beveik pusė apklausos dalyvių pritarė vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir imigrantams, gaunant sveikatos priežiūros paslaugas, užtikrinimui (53,5 proc.) ir vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir imigrantams užtikrinimui (48,1 proc.). Pirmajai integracijos priemonei, lyginant su 2013 m., pritariančių dalis sumažėjo daugiau nei 4 proc. (2013 m. – 58 proc.), tuo tarpu Lietuvos piliečių ir imigrantų vienodų teisių užtikrinimui pritariančių gyventojų dalis beveik nepakito, 2013 m. su šios priemonės taikymu sutiko 50,3 proc. respondentų.

Mažiausiai pritarimo sulaukusios integracijos priemonės, kaip ir 2013 m., yra susijusios su socialinės paramos užtikrinimu ir socialinio būsto suteikimu. 2014 m. vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir imigrantams, gaunant socialinę paramą, užtikrinimui pritarė 35,7 proc. (2013 m. – 37,8 proc.), o socialinio būsto suteikimui – 30 proc. (2013 m. – 31,9 proc.) respondentų. (žr. 8 lentelę)

8. Ar pritartumėte, ar nepritartumėte integracijos priemonėms, kurios būtų taikomos Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems imigrantams? 2014 m., proc.

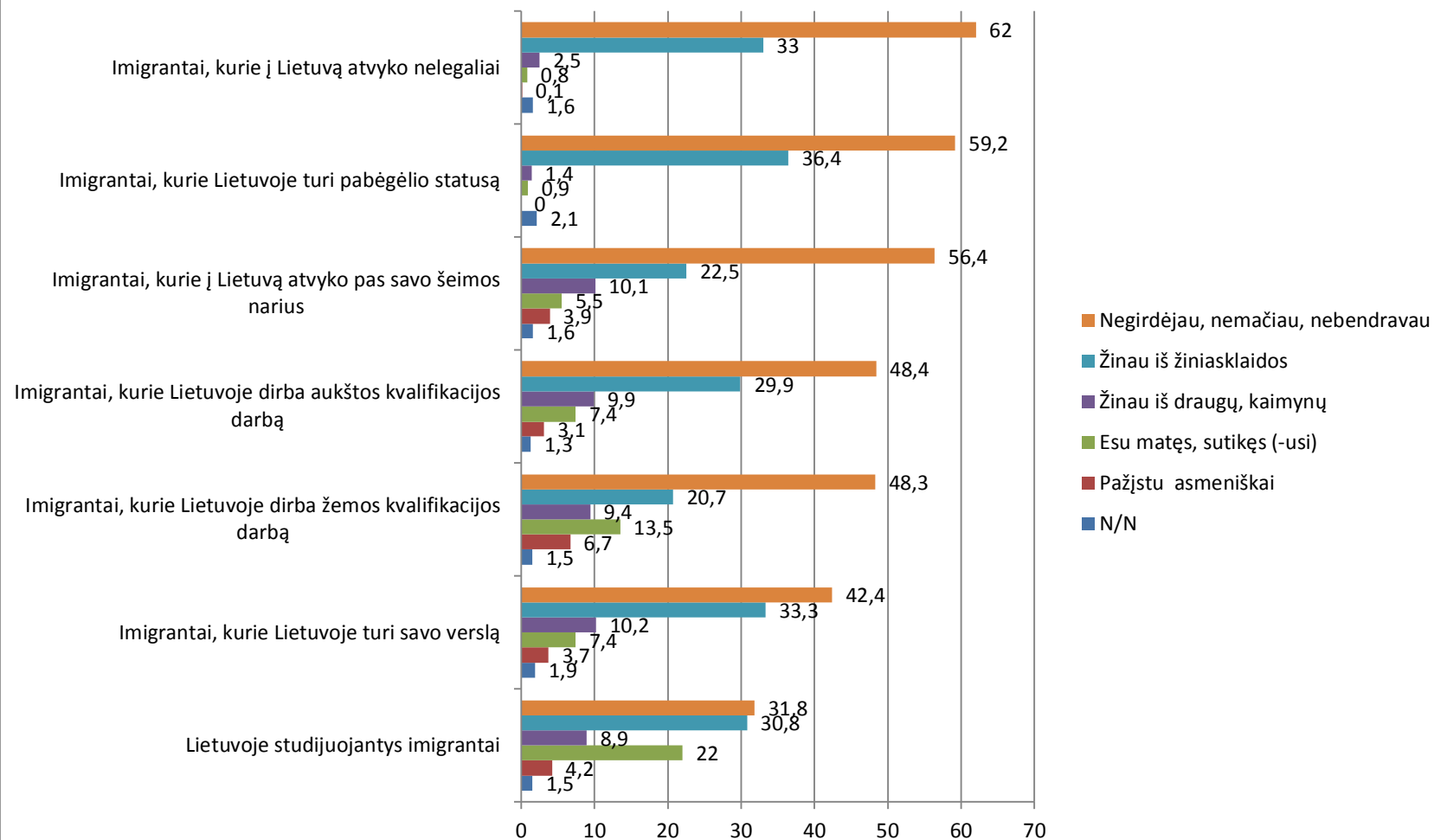

Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad gyventojai dažniausiai nėra matę, girdėję ar bendravę su į Lietuvą atvykstančiais ar Lietuvoje gyvenančiais trečiųjų šalių piliečiais, o apie juos dažniausiai sužino iš įvairių žiniasklaidos priemonių. Beveik du trečdaliai respondentų teigė, kad jie nematė, negirdėjo ir nebendravo su imigrantais, kurie į Lietuvą atvyko nelegaliai (62 proc.), kurie turi pabėgėlio statusą (59,2 proc.) ir kurie į Lietuvą atvyko pas šeimos narius (56,4 proc.). Beveik pusė apklausos dalyvių nėra susidūrę su imigrantais, kurie Lietuvoje dirba aukštos kvalifikacijos darbą (48,4 proc.) ir kurie dirba žemos kvalifikacijos darbą (48,3 proc.). Imigrantų, kurie turi Lietuvoje verslą, nėra matę, girdėję ar su jais bendravę 42,4 proc., o Lietuvoje studijuojančių trečiųjų šalių piliečių – 31,8 proc. respondentų.

Imigrantų grupės, kurios respondentams yra labiausiai pažįstamos iš žiniasklaidos, yra imigrantai, turintys pabėgėlio statusą (36,4 proc.), imigrantai, kurie Lietuvoje turi verslą (33,3 proc.), nelegaliai į Lietuvą atvykę imigrantai (33 proc.) bei Lietuvoje studijuojantys imigrantai (30,8 proc.).

Apklausoje dalyvavę gyventojai teigė, kad daugiausiai jie asmeniškai pažįsta žemos kvalifikacijos darbus dirbančius imigrantus (6,7 proc.), Lietuvoje studijuojančius imigrantus (4,2 proc.) ir imigrantus, atvykusius pas šeimos narius (3,9 proc.). (žr. 9 lentelę)

9. Ar per paskutinius 12 mėnesių Jums teko girdėti, matyti ar bendrauti su tokiais imigrantais iš kitų Europos Sąjungos šalių? 2014 m., proc.

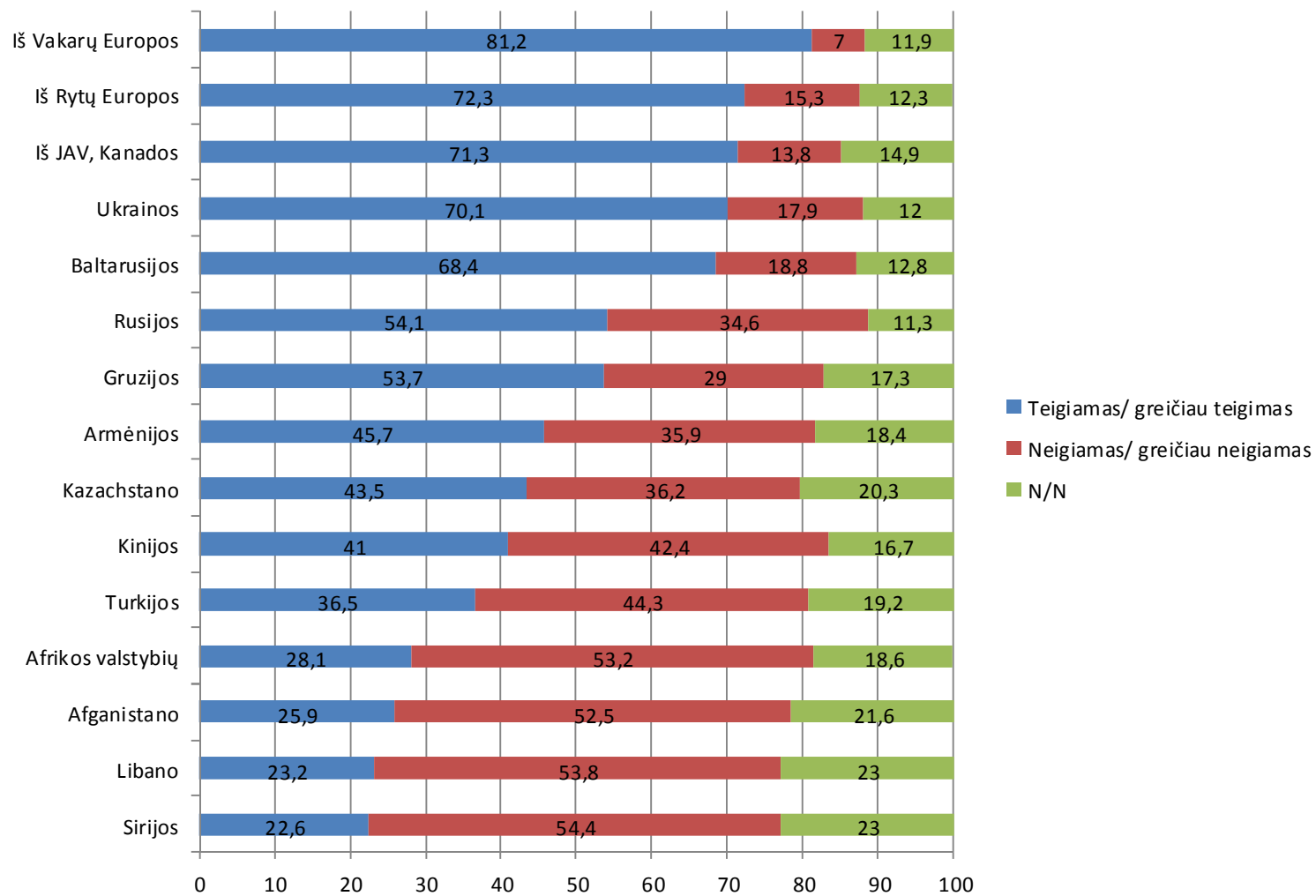

Norint sužinoti Lietuvos gyventojų nuomonę apie šalyje gyvenančius imigrantus, apklausoje dalyvavusių gyventojų buvo prašoma įvertinti jų požiūrį išvardintų Lietuvoje gyvenančių asmenų grupių atžvilgiu. Tyrimo rezultatai rodo, kad palankiausiai yra vertinami asmenys, atvykę iš Vakarų Europos valstybių. Kaip ir 2013 m., teigiamą požiūrį šių asmenų atžvilgiu, išsakė 81 proc. apklausos dalyvių.

Daugiau nei du trečdaliai respondentų savo palankumą išsakė asmenims iš Rytų Europos (72,3 proc.), JAV ir Kanados (71,3 proc.), Ukrainos (70,1 proc.) ir Baltarusijos (68,4 proc.). Daugiau nei pusė gyventojų teigė, kad jų požiūris yra teigiamas asmenų iš Rusijos (54,1 proc.) ir Gruzijos (53,7 proc.) atžvilgiu. Jei kitų anksčiau minėtų grupių atžvilgiu teigiamai pasisakančių gyventojų dalis beveik nekito, tai palankiai atsiliepančių apie asmenis iš Rusijos, lyginant su 2013 m., sumažėjo daugiau nei 15 proc.

Nepalankiausiai Lietuvos gyventojai vertina asmenis, atvykusius iš Sirijos, Libano, Afganistano bei Afrikos valstybių. Daugiau nei pusė respondentų pažymėjo, kad jų nuomonė šių asmenų atžvilgiu yra neigiama arba labiau neigiama nei teigiama. Daugiau nepalankiai nei palankiai nusiteikusių gyventojų yra taip pat turkų ir kinų atžvilgiu. (žr. 10 lentelę)

**10. Koks Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančius asmenis iš išvardintų regionų ir šalių?
2014 m., proc.**

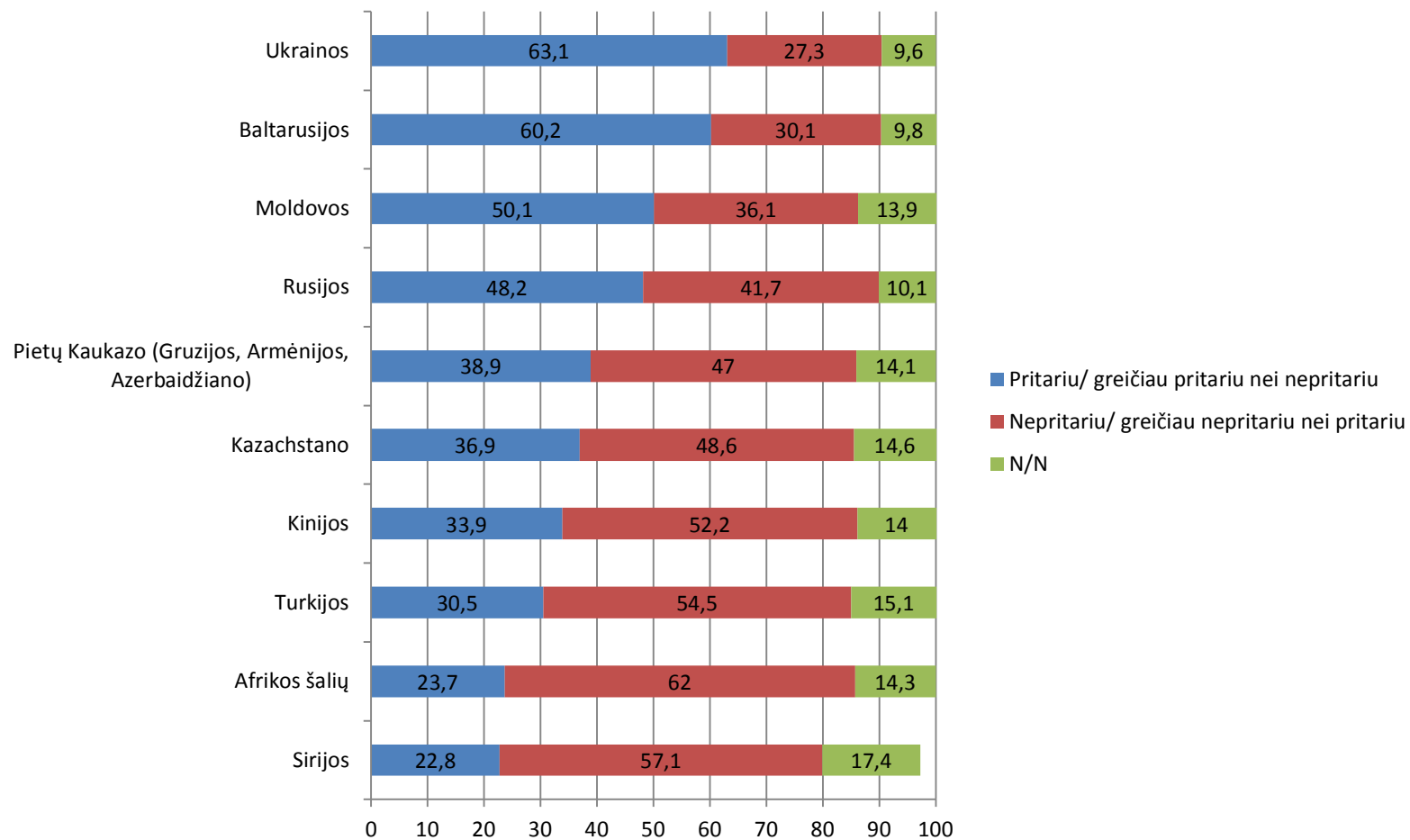
Lietuvos gyventojų taip pat buvo klausiama, ar jie pritartų ar nepritartų imigrantų, iš išvardintų šalių, atvykimui gyventi ir dirbti Lietuvoje. Pagal gautus apklausos duomenų rezultatus, šalis, iš kurių atvyksta imigrantai, galima būtų skirstyti į keturias grupes – nuo daugiausiai iki mažiausiai sulaukusių pritarimo. Pirmajai grupei galima priskirti daugiau nei dviejų trečdalių respondentų pritarimo sulaukusias Ukrainą (63,1 proc.) ir Baltarusiją (60,2 proc.). Reikėtų pažymėti, kad pritariančių imigrantų iš Baltarusijos atvykimui, lyginant su 2013 m., 2014 m. sumažėjo 7 proc., tuo tarpu ukrainiečių atžvilgiu nuomonė beveik nekito (2013 m. – 65,7 proc.).

Pusė apklausos dalyvių pažymėjo, kad jie pritartų imigrantų iš Moldovos (50,1 proc.) ir Rusijos (48,2 proc.) atvykimui gyventi ir dirbti šalyje. Jei požiūris imigrantų iš Moldovos atžvilgiu išlieka beveik nepakitęs (2013 m. atvykimui pritarė 52,6 proc.), tuomet imigrantų iš Rusijos atvykimui 2014 m. sumažėjo daugiau nei 16 proc. (2013 m. imigrantų iš Rusijos atvykimui pritarė 64,7 proc.).

Daugiau nei trečdalis apklausos dalyvių yra linkę pritarti asmenų iš Pietų Kaukazo (38,9 proc.), Kazachstano (36,9 proc.), Kinijos (33,9 proc.) ir Turkijos (30,5 proc.) gyvenimui ir darbui šalyje. Tiesa, daugiau gyventojų pasisakė prieš šių asmenų atvykimą ir gyvenimą šalyje.

Tuo tarpu daugiausiai neigiamos respondentų nuomonės, kaip ir 2013 m., sulaukė asmenys, atvykstantys iš Afrikos šalių (62 proc.) ir Sirijos (57,1 proc.). (žr. 11 lentelę)

11. Ar Jūs pritariate ar nepritariate, kad imigrantai į Lietuvą atvyktų gyventi ir dirbti iš išvardintų šalių? 2014 m., proc.

IŠVADOS

Didžioji dalis respondentų nėra girdėję, matę ar bendravę su imigrantais, o dažniausiai apie šiuos asmenis sužino iš įvairių žiniasklaidos priemonių – TV, radijo, spaudos ar interneto. Asmeniškai gyventojai daugiausiai pažįsta imigrantus, dirbančius žemos kvalifikacijos darbą, atvykusius studijuoti ir imigrantus, atvykusius pas šeimos narius.

Pastebima, kad apklausoje dalyvavę Lietuvos gyventojai yra labiau pabrėžia neigiamą į Lietuvą atvykusių imigrantų įtaką visuomenei ir valstybei. Tiesa, nors kaip ir ankstesnių metų apklausose, 2014 m. daugiau gyventojų buvo linkę manyti, kad imigrantai yra išlaikomi mokesčių mokėtojų ir gali sukelti socialinius neramumus, padaugėjo pažymėjusių, kad imigrantai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą, išaugo. Kaip ir 2013 m. beveik pusė apklausos dalyvių sutiko, kad valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio imigrantų integracijai.

Pastebima, kad lyginant su praėjusių metų tyrimo rezultatais, mažėja pasisakančių už griežtesnes migracijos politikos priemones darbo migrantų atžvilgiu. 2014 m. sumažėjo pritariančių, kad imigrantams būtų leidžiama atvykti į šalį tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo ir sutinkančių, kad būtų griežtai ribojamas atvažiuojančių dirbti imigrantų skaičius, taip pat draudimui imigrantams atvykti dirbti šalyje.

Kaip ir 2013 m., gyventojai dažniausiai įvardino, kad svarbiausios, sėkmingą imigrantų integraciją užtikrinančios, priemonės yra imigrantų vaikų švietimas, lietuvių kalbos kursų organizavimas bei pagalba tvarkant dokumentus. Mažiausiai pritariančių buvo Lietuvos piliečių ir imigrantų teisių, gaunant socialines paslaugas, suvienodinimui bei socialinio būsto imigrantams suteikimui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad palankiausiai apklausos dalyviai vertina asmenis iš Vakarų Europos valstybių, kiek mažiau – asmenis iš Rytų Europos, JAV ir Kanados, taip pat Ukrainos ir Baltarusijos. Nepalankiausiai Lietuvos gyventojai vertina asmenis, atvykusius iš Sirijos, Libano, Afganistano bei Afrikos valstybių. Lyginant 2014 m. apklausos rezultatus su 2013 m. tyrimo duomenimis, pastebima, kad labiausiai gyventojų nuomonė kito asmenų iš Rusijos atžvilgiu. Palankiai atsiliepiančių apie šią asmenų grupę sumažėjo daugiau nei 15 proc.

Apklausos dalyviai yra labiausiai linkę pritarti imigrantų iš Ukrainos ir Baltarusijos atvykimui dirbti ir gyventi šalyje. Labiausiai gyventojai nepitaria asmenų iš Afrikos šalių ir Sirijos atvykimui. Lyginant su 2013 m. nuomonė šiuo klausimu labiausiai kito imigrantų iš Rusijos atžvilgiu. Jų atvykimui pritariančių skaičius 2014 m. sumažėjo daugiau nei 16 proc.